

https://razumkov.org.ua/uploads/article/2022_TRANSFORMANS_UKR.pdf (дата звернення 17.04.2024).

9. Кваша, О. С., Синякова, А. В. Україна та ЄС: проблеми та перспективи інтеграції в сучасних умовах. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство / г о л о в . р е д . М. М. Палінчак. Ужгород, 2019

10. The road to the EU: how Ukraine's European integration is progressing. Visit Ukraine - RULES OF SAFE VISIT TO UKRAINE. URL: <https://visitukraine.today/blog/2132/the-road-to-the-eu-how-ukraines-european-integration-is-progressing>.

Северин Алла Сергіївна,

здобувачка вищої освіти Інституту заочного та дистанційного навчання Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

Сьох Катерина Ярославівна,
завідувач кафедри конституційного права навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

ВПЛИВ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ НА ЕКОНОМІЧНУ СКЛАДОВУ ЄВРОАТЛАНТИЧНОГО КУРСУ УКРАЇНИ

У сучасних умовах глобалізації та зростаючої відкритості національних економік, спрямованих на поглиблення міжнародних зав'язків та інтеграцію у світові економічні процеси, євроатлантичний курс України виступає ключовим вектором її зовнішньої політики. Він покликаний залучити Україну до Європейського простору та відкрити можливості співпраці з країнами-членами НАТО і Європейського Союзу з метою зміцнення національної безпеки, розширення ринків збуту товарів та послуг, посилення позицій держави на міжнародній арені, а також утвердження демократичного розвитку, принципів верховенства права, прозорості та доброчесності в усіх сферах суспільного життя.

Свій курс в НАТО Україна розпочала ще у 1992 році, коли вперше приєдналася до Ради євроатлантичного партнерства, що стало початком формування стратегічних відносин із Північноатлантичним альянсом [1]. Відтоді між Україною та НАТО розпочалося активне співробітництво, а важливою подією, що мала вплинути на пришвидшення процесу інтеграції, стало ухвалення законопроекту про закріплення в Конституції України курсу на членство як в Європейському Союзі, так і в Північноатлантичному альянсі.

Проте на шляху до реалізації стратегічних цілей України стала повномасштабна війна росії проти нашої держави, розпочата 24 лютого 2022 року. Війна докорінно змінила все, щодня ставлячи перед Україною нові виклики та загрози. Незважаючи на неготовність Збройних Сил, постійні масовані обстріли, які руйнують інфраструктуру, знищують економіку та забирають людський життя, Україна була змушена адаптуватися до умов воєнного стану і розробляти нові стратегії національної безпеки.

Країни-члени НАТО підтримують та допомагають Україні шляхом постачання озброєння, проводять спільні військові навчання. Крім того надається комплексна технічна та логістична підтримка, що включає розвідувальну інформацію та послуги у сфері кібербезпеки. Так, протягом двох повних років війни – з лютого 2022 року до лютого 2024 року Україна отримала від країн НАТО та інших партнерів Північноатлантичного альянсу, загальну допомогу, що становила майже 180 млрд. дол. США [2].

Підтримка НАТО сприяла прискоренню процесу зміцнення національної безпеки України, що є однією з ключових умов для її подальшого членства в Північноатлантичному альянсі. Проте залишається відкритим питання: чому Україна ще досі не стала повноправним членом НАТО, незважаючи на значні успіхи в оборонній сфері? Але для повноцінного вступу в НАТО Україна має відповідати не лише військовим та політичним критеріям, але і, зокрема, економічним умовам.

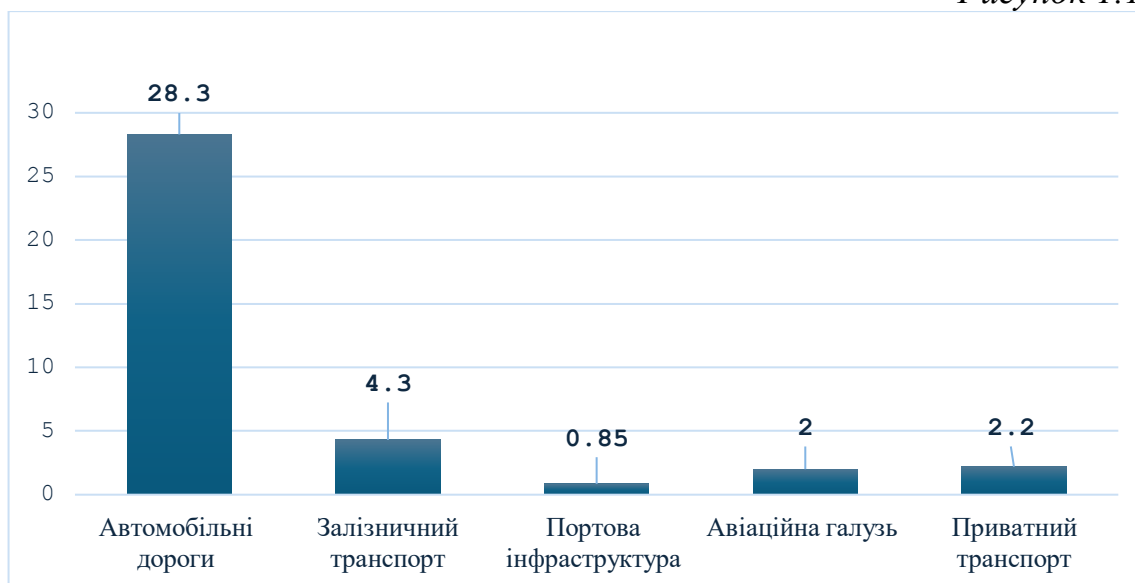
Військова сила держави повною мірою залежить від стану економіки. Саме економічна спроможність визначає можливості країни щодо фінансування оборонного сектору. На сьогодні, Україні допомагають міжнародні партнери з усього світу, що дозволяє покращувати та розширювати діяльність оборонно-промислового комплексу. Водночас, партнерська допомога має розглядатися як допоміжний, а не основний чинник у розбудові сильної та стійкої оборонної системи України.

Збройна агресія проти України щодня завдає руйнівних ударів по національній економіці. По-перше, під постійними обстрілами перебуває енергетичний сектор, який є критично важливим. Яскраво демонструє ситуацію наступна інформація: до повномасштабного вторгнення українська енергетична система мала встановлену потужність близько 55 ГВт, однак після окупації частини територій, зокрема Запорізької АЕС, та початку масованих ракетних атак ця цифра значно скоротилася. Як зазначає заступниця міністра енергетики Світлана Гринчук, на сьогодні очікується відновлення 17,6 ГВт потужності з необхідних для проходження наступного опалювального сезону 16–18 ГВт [3].

По-друге, колосальних втрат зазнала транспортна логістика. Постійні обстріли залізничних шляхів, руйнування автомобільних доріг та пошкодження портової інфраструктури серйозно підірвали ефективність перевезень. Загальні втрати транспортної інфраструктури України оцінюються у 38,5 млрд дол. Найбільших збитків зазнала автомобільна інфраструктура – 28,3 млрд. дол. через пошкодження понад 26 тис. кілометрів доріг. Втрати залізничного транспорту становлять 4,3 млрд. дол. портової інфраструктури – \$0,85 млрд, а авіаційної

галузі – близько 2 млрд. дол. Крім того, прямі втрати приватного легкового транспорту оцінюються у 2,2 млрд. дол., адже було знищено або пошкоджено понад 260 тисяч автомобілів [4]. Ворог цілеспрямовано атакував транспортну інфраструктуру, усвідомлюючи її ключову роль у функціонуванні економіки. Руйнування логістичних ланцюгів спричинило зростання цін на товари, ускладнення постачань та зниження експортних можливостей нашої держави (рисунок 1.1).

Рисунок 1.1

Втрати транспортної інфраструктури України, млрд. дол. США [4]

По-третє, руйнувань зазнала виробнича інфраструктура підприємств по всій території України. У великих українських компаній, таких як «Азовсталь», «Криворіжсталь», «Мотор Січ», «Запоріжсталь» частина виробництва була зруйнована, а інші зупинили роботу через нестачу сировини. Постійних обстрілів зазнають склади компаній Нова Пошта, Епіцентр. Постраждали також іноземні компанії, що працювали на території України. Зокрема, компанія Philip Morris International тимчасово припинила роботу свого заводу в Харківській області через небезпеку для персоналу та активні бойові дії поблизу [5]. Подібних заходів безпеки вживали й інші міжнародні корпорації, які тимчасово призупиняли або переносили свою діяльність у більш безпечні регіони країни.

По-четверте, втрати освітньої та житлової інфраструктури. Вони, на жаль, є найбільш постраждалими від збройної агресії. В житловому секторі економічні збитки сумарно оцінюються на 60 млрд. дол., станом на кінець 2024 року. Пошкоджено або зруйновано 236 тисяч житлових будівель, з яких 209 тисяч – приватні будинки, 27 тисяч – багатоквартирні, а ще 600 – гуртожитки. Найбільших руйнувань зазнали Донецька, Харківська, Луганська, Київська, Чернігівська та Херсонська області, що безпосередньо пов'язано з активними бойовими діями та артилерійськими обстрілами [4].

Втрати освітньої інфраструктури оцінюються у \$7,3 млрд [4]. Серед них масштабні руйнування шкіл, дитячих садків та університетів, що ускладнило доступ до освіти та порушило соціальну стабільність.

Збройна агресія росії змусила Україну працювати в умовах невизначеності та турбулентності. Це спричинило глибоку невизначеність у майбутньому країни, ускладнило стратегічне планування, поставило під загрозу стабільність у всіх аспектах. Водночас ці екстремальні умови стали каталізатором гнучкості, адаптивності та інновацій. Так, український бізнес демонструє надзвичайну стійкість і поступово відновлює довоєнні позиції. Водночас нинішній прогрес значною мірою тримається на підтримці міжнародних партнерів – і поки ця допомога є критично необхідною, майбутнє економічне зростання має ґрунтуватися на власних, стійких ресурсах. Нарощування автономної економічної спроможності щонайменше до 70% довоєнного рівня – це не просто виклик, а нагальна державна потреба. Адже економічна міць – це не лише опора для обороноздатності країни, а й ключовий індикатор її готовності до євроатлантичної інтеграції. Саме розвинена, стійка економіка визначає здатність України долучитися до системи колективної безпеки НАТО як повноцінного партнера. Отже, відновлення й посилення економіки – це стратегічне завдання, виконання якого пришвидшить євроатлантичну інтеграцію України.

Збройна агресія російської федерації проти України стала потужним деструктивним чинником, що докорінно змінив не лише внутрішню політико-економічну динаміку держави, а й вектор реалізації її євроатлантичного курсу. Війна продемонструвала глибоку взаємозалежність між безпековим і економічним вимірами інтеграційних процесів: національна обороноздатність, фінансова стійкість, енергетична автономія та інвестиційна привабливість є невід’ємними складовими стратегічної спроможності держави відповідати критеріям членства в НАТО та Європейському Союзі.

Руйнування ключових галузей економіки – енергетичної, транспортної, промислової, житлової та освітньої інфраструктури – призвели до істотного зниження виробничого потенціалу, обмеження експортних можливостей, скорочення робочих місць і зниження рівня добробуту населення. Водночас масштабна міжнародна підтримка з боку країн-членів НАТО та ЄС стала каталізатором формування нових механізмів відновлення та модернізації економіки України. Надання фінансової, технічної, логістичної та військової допомоги створило передумови для збереження макроекономічної стабільності, розвитку оборонно-промислового комплексу, розбудови системи енергетичної безпеки та цифрової трансформації.

Разом із тим, зовнішня допомога не може розглядатися як сталий фундамент економічного розвитку. Довгострокова економічна стійкість України потребує диверсифікації джерел фінансування, зміцнення власного виробничого сектору, розвитку малого та середнього бізнесу, стимулювання інновацій і формування сприятливого інвестиційного клімату. Саме внутрішня економічна спроможність, помножена на ефективне управління ресурсами, визначатиме здатність держави виступати рівноправним суб’єктом у системі колективної безпеки.

Отже, вплив збройної агресії на економічну складову євроатлантичного курсу України має подвійний характер: деструктивний – через масштабні втрати

і руйнування, та стимулюючий – через прискорення реформ, підвищення адаптивності економіки, зростання рівня міжнародної інтегрованості. У перспективі саме економічна трансформація, що базується на принципах відновлюваності, інноваційності та прозорого управління, стане ключовим чинником для утвердження України як надійного та конкурентоспроможного партнера Північноатлантичного альянсу і Європейського Союзу.

Список використаних джерел:

1. Хронологія відносин Україна-НАТО. *Міністерство закордонних справ України*. URL: <https://ukraine-nato.mfa.gov.ua/ukrayina-nato/hronologiya-vidnosin-ukrayina-nato>
3. Підтримка НАТО України під час російсько-української війни. *Благовіщенська міська територіальна громада – вітаємо на офіційному вебсайті*. URL: <https://blagovischenska-gromada.gov.ua/news/1757316952/>
4. Росія знову обстрілює енергетику. Чи готова Україна в таких умовах пройти зиму. *Суспільне новини*. URL: <https://suspilne.media/1136570-rosia-znovu-obstrilue-energetiku-ci-gotova-ukraina-v-takih-umovah-projti-zimu/>
5. Прямі збитки інфраструктури України через війну зросли до \$170 млрд – оцінка KSE Institute станом на листопад 2024 року – Kyiv School of Economics. *Kyiv School of Economics*. URL: <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/pryami-zbitki-infrastrukturi-ukrayini-cherez-viynu-zrosli-do-170-mlrd-otsinka-kse-institute-standom-na-listopad-2024-roku/>
6. Philip Morris plans to launch alternative production in Ukraine while it is not safe near Kharkiv. *Interfax-Ukraine*. URL: https://en.interfax.com.ua/news/economic/911046.html?utm_source./

Сіндєєва Валентина Валеріївна,
здобувачка вищої освіти магістра
навчально-наукового інституту права
та психології Національної академії
внутрішніх справ

Науковий керівник:

Гусєва Катерина Анатоліївна,
доцент кафедри поліцейської
діяльності Національної академії
внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук, старший науковий
співробітник

РЕФОРМУВАННЯ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ УКРАЇНИ ВІДПОВІДНО ДО СТАНДАРТІВ НАТО: АНАЛІТИКА ТА АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ

Процес реформування сектору безпеки та оборони України відповідно до стандартів НАТО є вкрай актуальним і стратегічно значущим завданням для нашої держави. На сьогодні, в умовах триваючої агресії з боку російського